

Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Spesifik Bir İnceleme: Edirne Vergi Mahkemesi

Fatih ÇAVDAR¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, fatihcavdar@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4915-4599

Öz: Verginin tarafları arasında ortaya çıkan uyuşmazlıkların temel nedeni, genel anlamda idare ile mükelleflerin/sorumluların farklı tutum, düşünce ve davranışlara sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Vergi alacaklısı konumunda bulunan devlet, daha fazla vergi geliri elde ederek, daha fazla ve kaliteli kamu hizmeti sunma amacını taşırken, verginin borçlusu konumunda bulunan mükellefler/sorumlular daha az veya hiç vergi ödememe isteğine sahiptirler. Verginin tarafları arasındaki bu farklılıklar, vergi uyuşmazlıklarının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Ülkemizde, ortaya çıkan vergi uyuşmazlıkları, ya idari aşamada ya da yargı aşamasında çözüme kavuşturulmaya çalışılmaktadır. Çalışma kapsamında, vergi uyuşmazlıklarının idari ve yargı aşamasında ki çözüm yollarına kısaca değinildikten sonra vergi uyuşmazlıklarının Vergi Mahkemelerindeki durumu, Türkiye geneli ve Edirne ili özelinde incelenmiştir. Bu bağlamda, ülke genelinde, yargı organları üzerindeki iş yükünün fazla olduğu ve ortaya çıkan vergi uyuşmazlıklarının öncelikli olarak idari aşamadaki çözüm yolları ile ortadan kaldırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Uyuşmazlıkları, Edirne, Vergi Mahkemeleri

Jel Kodları: H20, H29, K34

A Specific Review In Resolution Of Tax Disputes: Edirne Tax Court

Atıf: Çavdar, F. (2024). Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Spesifik Bir İnceleme: Edirne Vergi Mahkemesi, *Politik Ekonomik Kuram*, 8(1), 96-108.
<https://doi.org/10.30586/1405723>

Geliş Tarihi: 16.12.2024

Kabul Tarihi: 09.02.2024

Telif Hakkı: © 2024. (CC BY)
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Abstract: The main reason for the disputes that arise between the parties to the tax is that the administration and the taxpayers/responsible people have different attitudes, thoughts and behaviors in general. While the state, which is a tax creditor, aims to provide more and higher quality public services by obtaining more tax revenue, taxpayers/responsible people, who are tax debtors, aim to minimize or avoid paying taxes. These differences between the parties of the tax lead to tax disputes. In our country, tax disputes are tried to be resolved either at the administrative stage or the judicial stage. Within the scope of this study, the resolutions of tax disputes at the administrative and judicial stages are briefly mentioned and the situation of tax disputes in the Tax Courts is examined in Turkey in general and in Edirne province specifically. In this context, it has been concluded that the workload on the judicial bodies throughout the country is high and that the tax disputes should be resolved primarily through resolutions at the administrative stage.

Keywords: Tax Disputes, Edirne, Tax Court

Jel Codes: H20, H29, K34

1. Giriş

Devletlerin en önemli gelir kaynaklarından birisi vergilerdir. Vergiyi, devletin kamu gereksinimlerini karşılamak amacıyla egemenlik gücünü kullanarak, gerçek ve tüzel kişilerden karşılıksız ve kanunlara dayalı olarak aldığı ekonomik değerler şeklinde tanımlayabiliriz. Bu bağlamda, verginin alacaklısı konumunda bulunan devlet, daha fazla

hizmet sunabilmek amacıyla toplayabileceği vergileri artırmaya çalışırken, verginin borçlusu konumunda bulunan averti mükellefleri/sorumluları ise adaha az vergi ödeyerek harcanabilir gelirlerini artırmak amacındadırlar. Vergilendirme sürecinde idare ile mükellefler arasında fikir ayrılıkları yaşanması ise kaçınılmazdır. İşte bu noktada, taraflar arasında ortaya çıkan çatışmalar, vergi uyuşmazlıklarına sebep olabilmektedir.

Vergi uyuşmazlıkları, verginin tarafları olan idare ile mükellefler/sorumlular arasında çeşitli sebeplerle ortaya çıkan anlaşmazlıklar şeklinde tanımlanabilir. Söz konusu uyuşmazlıklar, bazen vergi aslı veya cezalarıyla ilgili olabilirken, bazen de farklı vergilendirme konularından kaynaklanabilmektedir. Verginin tarafları arasındaki bu uyuşmazlıkları ortadan kaldırmak için iki seçenek bulunmaktadır. Bu seçeneklerden birincisi, vergi hatalarının düzeltilmesi, cezalarda indirim, uzlaşma ve Kamu Denetçiliği Kurumuna başvuru gibi idari aşamadaki çözüm yollarıdır. İkinci seçenek ise uyuşmazlıkların yargı aşamasında çözüme kavuşturulmasıdır.

Bu çalışmada, öncelikle vergi uyuşmazlıkları konusunda genel bilgilere değinilerek, vergi uyuşmazlıklarının idari ve yargı aşamasındaki çözüm yolları ele alınmıştır. Ardından ise T.C. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan Adli İstatistikler dikkate alınarak Edirne Vergi Mahkemesinde 2014-2021 yılları arasındaki dosya sayıları, vergisel uyuşmazlık türleri, mahkeme tarafından verilen kararlar vb. kriterler incelenerek vergi uyuşmazlıklarının çözümünde yargı aşamasına başvurulmasının neden ve sonuçları değerlendirilmiştir. Ayrıca ülke genelinde 2021 yılında, açılan ve karar bağlanan en yüksek dava sayılarına sahip sekiz ildeki Vergi Mahkemelerinin durumu incelenmiştir.

2. Vergi Uyuşmazlığı Kavramı

Günlük konuşma ve yazı dilinde anlaşmazlığı ifade eden uyuşmazlık sözcüğünün hukuk dilindeki karşılığı da farklı değildir. Genel tanımlama ile uyuşmazlık, karşılıklı bir konu üzerinde farklı görüşlere sahip olunması nedeniyle düşülen anlaşmazlığı ifade etmektedir (Yarımcıoğlu ve Kütükçü, 2014, s.3). Diğer bir ifadeyle, uyuşmazlık, herhangi bir konu üzerinde, tarafların sahip oldukları farklı düşünce ve görüşler sebebiyle ortaya çıkan anlaşmazlıklar olarak da ifade edilebilir.

Vergi uyuşmazlığı ise vergi idaresi ile mükellef, sorumlu, iştirakçi veya ceza muhatabı gibi taraflar arasında vergilendirme ilişkisi dolayısıyla ortaya çıkan anlaşmazlıklardır. Bu anlaşmazlık, kimi zaman mükellefin kişisel vergi borcunun varlığı ve tutarı üzerinde kimi zaman ise mükellefin maddi ya da şekli yükümlülüklerini getirmemesinden ya da eksik bir şekilde yerine getirmesinden dolayı uygulanan idari müeyyidenin türü ve miktarı üzerinde olmaktadır. Vergi uyuşmazlığının temelinde mükellef ile vergi idaresi arasındaki “anlayış farkı” ya da “görüş ayrılığı” yatmaktadır (Yüce, 2019, s.81). Kısacası, vergi uyuşmazlıkları mükellef ile vergi idaresi arasında ortaya çıkan ve vergilendirme süreci ile ilgili olan anlaşmazlıklardır.

Vergilendirme süreci; tarh, tebliğ, tahakkukave tahsil aşamalarından oluşmaktadır. Bu süreçte, mükelleflerine de yükümlülükleri bulunmasına karşılık, vergilendirme ve buna bağlı takip işlemleri esasen vergi idaresi tarafından yürütülmektedir. Vergi idaresi, kamu gücüne dayanan tek taraflı işlemlerle vergi kanunlarını re’sen uygulamaktadır. Vergi idaresi ile kişiler arasında, vergi kanunlarının uygulanması nedeniyle uyuşmazlıklar çıkabilmektedir. Vergi Usul Kanunu (VUK)’un 3. maddesinde yer aldığı üzere, vergilendirmenin gerçek mahiyeti esas olduğundan vergi idaresi tarafından ikmalen, re’sen ve idarece tarhiyatlar yapılabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, söz konusu tarhiyatlara karşı idari ya da yargısal yollara başvurmak suretiyle uyuşmazlık çıkaran taraf, genellikle vergi mükellefleri veya sorumluları olmaktadır (Batur, 2020, s.204-205).

3. Vergi Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları

Vergi uyuşmazlıklarında idare ile mükellef/sorumlu/ceza muhatabı olmak üzere iki taraf bulunmaktadır. Söz konusu taraflar arasında ortaya çıkan vergi uyuşmazlıklarının çözümlenmesi ya idari aşamada gerçekleşir ya da yargı aşamasında uyuşmazlık konusu

ortadan kalkar. Uyuşmazlık çıkarıcı taraf, doğrudan uyuşmazlığı yargı aşamasına taşıyabilir ya da idari yollardan çözüm arayışını seçebilir.

Vergi hukukumuzda, vergilendirmeye ilişkin ortaya çıkan uyuşmazlıkların verginin tarafları arasında barışçıl yollarla çözümüne büyük önem verilmektedir. İşte vergi uyuşmazlıklarını hukuki uyuşmazlık haline getirip yargı yoluna gidilmeden taraflar arasında çözüme kavuşturulmasına vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözüm yolları denir. Vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözümlenememesi ya da bu yollara başvurulmadan doğrudan dava açma yoluna gidilmesi haline ise vergi uyuşmazlıklarının yargı aşamasında çözümayolları adı verilmektedir (Yüce, 2019, s.82).

3.1 İdari Aşamada (Barışçıl) Çözüm Yolları

Ekonomide yaşanan gelişmeler, vergi mevzuatının sık sık değişmesi, vergi çeşitliliğinin artması vb. sebepler, gerek vergi mükellefleri gerekse de vergi idaresi tarafından gerçekleştirilen işlemlerde hataların artmasına ve dolayısıyla uyuşmazlıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. VUK'a göre, idari aşamada uygulanan çözüm yolları genela bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç ve bunlara ait cezaları kapsamaktadır.

Vergi uyuşmazlıklarının yargı önüne getirilmeksizin idare ile mükellefa arasında çözüme kavuşturulması idari aşamada çözüm yolları veya diğer bir ifadeyle, barışçıl çözüm yolları olarak adlandırılmaktadır. Konuyla ilgili olarak VUK'ta kullanılan çözüm yollarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Vergi Hatalarının Düzeltilmesi (VUK, md. 116-126),
- Vergi Cezalarında Yapılan Hatalar (VUK, md. 375),
- Cezalarda İndirim (VUK, md. 376),
- Pişmanlık ve Islah (VUK, md. 371),
- Uzlaşma (VUK, Ek md. 1-12),
- İzaha Davet (VUK, md. 370),
- Kanun Yolundan Vazgeçme (VUK, md. 379).

Taraflar arasında vergi uyuşmazlık konuları, çoğunlukla varlığı iddia edilen vergi hatalarından kaynaklanmakla birlikte herhangi bir vergi hatası gerekçe gösterilmeksizin vergi mükelleflerinin vergi aslına veya vergi cezalarına karşı itirazları şeklinde de oluşabilmektedir (Yoruldu, 2020, s.9). VUK'un 116. maddesinde Vergi Hatası, "Vergiye müteallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınmasıdır." şeklinde tanımlanmıştır. Vergi hataları, VUK'un 117. maddesinde hesap hataları ve VUK'un 118. maddesinde vergilendirme hataları olmak üzere iki grup halinde düzenlenmiştir. Hesap hataları; matrah hataları, vergi miktarında hatalar ve verginin mükerrer olması şeklinde üç türdür. Vergilendirme hataları ise; mükellefin şahsında hata, mükellefiyette hata, mevzuda hata ve vergilendirme veya muafiyet döneminde hata olmak üzere dörde ayrılmaktadır (Çavdar, 2021, s.178-179). Ayrıca vergi cezalarında yapılan hatalarda VUK'un 375. maddesi gereği vergi hataları için belirlenen usul ve şartlara göre düzeltilmektedir.

Vergi uyuşmazlıklarının idari aşamadaki çözüm yolları arasında yer alan Cezalarda İndirim Müessesesi, VUK'nun 376. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede; "Mükellef veya vergi sorumlusu; 1. İkmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergiyi veya vergi farkını ve vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının yarısını ihbarnamelerin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurarak vadesinde veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse kesilen cezanın yarısı,

2. Uzlaşmanın vaki olması durumunda, üzerinde uzlaşılacak vergiyi veya vergi farkını ve vergi ziyayı cezasının %75'ini, bu Kanunun ek 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan ödeme süreleri içinde öderse üzerinde uzlaşılacak cezanın %25'i, indirilir. " ifadesine yer verilerek, bu yola başvuran mükelleflerin belirli şartların yerine getirilmesi halinde ödeyecekleri cezalarda büyük ölçüde indirimine gidildiği belirtilmektedir.

İdari aşamadaki çözüm yollarından bir diğeri de Pişmanlık ve Islah Müessesesi'dir. VUK'un 371. maddesine göre, Emlak Vergisi hariç olmak üzere beyana dayanan vergilerde; vergi ziyayı cezasını gerektiren fiilleri işleyen mükelleflerle, bunların işlenişine iştirak eden diğerk kişilerin kanuna aykırı hareketlerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber vermesi hâlinde, haklarında, kanunda belirtilen şartların varlığı halinde, vergi ziyayı cezası kesilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Uzlaşma müessesesi, vergi idaresi ile mükellef arasında ortaya çıkan uyuşmazlığı yargı yoluna başvurmadan karşılıklı görüşmelerle anlaşarak bir sonuca bağlamayı ifade etmektedir (Öz ve Bozdoğan, 2019, s.332). VUK'un Ek 1 ile Ek 12. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Tarhiyat öncesi uzlaşma ve tarhiyat sonrası uzlaşma olmak üzere iki farklı uzlaşma türüne yer verilmiştir.

İzaha Davet, VUK'un 370. maddesinde, *"vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce verginin ziyaa uğradığına dalalet eden emareler bulunduğu dair yetkili merciler tarafından yapılmış ön tespitler hakkında tespit tarihine kadar ihbarda bulunulmamış olması kaydıyla mükellefler izaha davet edilebilir."* şeklinde ifade edilmiştir. Bu bağlamda, izaha daveti, vergi ziyasına sebep olan mükelleflerin belirli konular dahilinde haklarında cezai müeyyideler uygulanmadan önce kendilerini açıklama fırsatı verilmesi şeklinde tanımlanabilir.

Vergi uyuşmazlıklarının idari aşamadaki çözüm yollarından bir diğeri ise Kanun Yolundan Vazgeçme (KYV)'dir. VUK'un 379. maddesine göre, vergi/ceza ihbarnamesine karşı süresinde açılan davalarda, vergi mahkemesince verilen istinaf yolu açık kararlara ile bölge idare mahkemesince verilen temyiz yolu açık kararlar (Danıştayınabozma kararı üzerine verilen kararlar hariç) KVY kapsamındadır. Kısacası, 517 Sıra No'lu VUK Genel Tebliğine göre, KVY, vergi/ceza ihbarnamesine karşı süresinde açılan davalarda mükelleflerin, istinaf veya temyiz başvuru süresi içerisinde kanun yolundan vazgeçmeleri hâlinde, İdarece de ihtilaflar sürdürülmeyecek, verilen yargı kararının niteliğine göre vergi ve/veya cezalar indirimli olarak tahakkuk edecektir. Bu şekilde tahakkuk eden vergilerin ve/veya cezaların vergiye ilişkin gecikme faiziyle süresinde ödenmesi hâlinde ayrıca indirim uygulanacaktır.

KVY'yi öncelikle idari veya yargısal çözüm yolları bakımında değerlendirmekte yarar vardır. KVY, kanun yoluna (istinaf ve temyiz) başvurusu aşamasında olup henüz kesinleşmemiş bir mahkeme kararı sonrasında idari başvuruya ihtiyaç gösterir şekilde düzenlenmiştir. Yargı kararının süreçte yer alması zorunluluğu nedeniyle müessese yargısal yola yakın görülebilir. Ne var ki yargı kararı kesin olmadığından uyuşmazlığı sonlandırmaktan uzaktır. Fakat KVY ile yargının kesin olmayan kararı üzerine idari başvuruda bulunarak uyuşmazlığı sonlandırmak mümkün hale getirilmiştir (Şenyüz, 2020, s.1168).

Ayrıca 6328 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu kapsamında Kamu Denetçiliği (Ombudsman) Kurumu (KDK) ile 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK) kapsamında Üst Makama Başvuru vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözüm yolları arasında yer almaktadır.

KDK, şikâyet üzerine veya re'sen harekete geçerek, idarenin eylemleri, işlemleri ve davranışları üzerinde hukuka aykırılık ve yerindelik denetimi yapmaya ve hukuka aykırı bulduğu veya yerinde bulmadığı işlemlerin geri alınması, kaldırılması veya bu işlemlerden veya eylemlerden doğan zararın giderilmesi ve yurttaşlara yönelik uygunsuz davranışların düzeltilmesi için idare nezdinde girişimlerde bulunmaya ve hukuken bağlayıcı nitelikte olmayan kararlar almaya yetkili olan bağımsız bir devlet organıdır (Erhürman, 2020, s.160).

Vergilendirme işlemi idari bir işlem olduğundan genel anlamda uyuşmazlık konusu yapılan ikmalen, re'sen ve idarece verginin tarh edilmesi ve usulsüzlük, özel usulsüzlük ve vergi ziyasının kesilmesi de idari bir işlemdir. Anayasa'nın 74. Maddesi hükmü gereğince, "Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikayetleri inceler". İdarenin işleyişi, idari işlem ve eylem şeklinde gerçekleşeceğinden KDK, esasen idari işlem ve eylemler sonucu haksız uygulamalara maruz kalan kişilerin şikâyetlerini

inceleyecektir. Bu durumda, vergi uyuşmazlıkları da kural olarak KDK'nın görev kapsamına girmektedir (Yüce, 2019, s.106).

Vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözüm yollarından bir diğeri de İYUK 11. maddesinde düzenlenen Üst Makama Başvuru'dur. Madde hükmüne göre, *“İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur. Otuz gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır.”* denilerek, üst makama başvuru yolu usul ve işleyişi düzenlenmiştir.

Sonuç itibarıyla, uyuşmazlıkların yargı yoluna gidilmeden idari aşamada çözülmesi, hem mükellefler/sorumlular hem de vergi idaresi tarafından bazı avantajlara sahiptir. Mükellefler/Sorumlular açısından; yargı yolunda harcanacak zaman kaybı, yargılama giderleri, dava süresince artacak olan gecikme faizi gibi durumlar idari çözüm yolları aşamasında ortadan kalkmaktadır. Ayrıca uzlaşma, vergi hatalarının düzeltilmesi, pişmanlık ve ıslah, cezalarda indirim müessesesi gibi idari çözüm yollarını kullanarak ödeyecekleri vergi/cezalardan indirim imkanı sağlamaktadırlar. Vergi idaresi açısından ise vergi/cezaların dava konusu edilmeden idari aşamada çözülmesinin, kamu alacağının hızlı bir şekilde tahsil edilmesi, idarenin yargılama giderlerinin, avukatlık ücretlerinin ve iş yükünün azalması ile zaman ve işgücü kaybına uğramaması gibi olumlu yanları bulunmaktadır.

3.2. Yargı Aşamasında Çözüm Yolları

Mükellefler ile vergi idaresi arasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların idari yollarla çözümlenmesi her zaman mümkün olamadığından, anlaşmazlığın taraflar dışında bir mercii tarafından çözümlenmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu anlamda, hukuk devletinin unsurlarından olan *“idarenin her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi olması”* şeklinde ifade edilen anayasal ilke gereği yargı mekanizması öngörülmüştür (Batur, 2020: 205).

Genel olarak, genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlarla benzeri mali yükümlülükler ve bunlara ilişkin zam ve cezalar ile tarifeler dolayısıyla ortaya çıkan uyuşmazlıklar vergi davasının kapsamını oluşturmaktadır. Bunun yanında, kamu alacağının tahsiline ilişkin uygulamalar da vergi davalarının konusunu oluşturabilir (Yardımcıoğlu ve Kütükçü, 2014, s.12-13).

Vergi yargısı organları, bakmakla sorumlu oldukları dava türleri ve inceleme konuları gibi sebeplerle birbirlerinden farklı görevlere ve özelliklere sahiptirler (Özdemir ve Arslaner, 2017, s.321). Fakat bazı durumlarda vergi uyuşmazlıklarında yargısal çözüm yolu olan dava açma yolu uyuşmazlığa konu olan unsurun çeşidine göre farklı mercilerde görülmektedir. Şöyle ki genel olarak vergi uyuşmazlığına neden olan unsur neticesinde idari yargı mahkemelerine dava açılacağı gibi hürriyeti bağlayıcı cezaların hükmolunduğu bazı durumlarda adli yargı mahkemelerine dava açılabilir. Ayrıca ülkemizde bazı özellikli durumlarda doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne ve Danıştay'a dava açılacağı gibi bazı vergi davaları da Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanine girmektedir (Yeğen, 2019, s.133). Ülkemizde, vergi yargısı organları; ilk derece mahkemesi olarak Vergi Mahkemeleri, ikinci derece mahkemesi olarak Bölge İdare Mahkemeleri ve üst derece mahkemesi olarak da Danıştay olarak görevlendirilmiştir.

3.2.1. Vergi Yargısı Sistemindeki Yargı Organları

Vergi yargısı organları kavramı, yargı sürecinde görev alan ilk, ikinci ve üst derece mahkemelerini belirtmektedir (Özdemir ve Arslaner, 2017: 327). Türkiye'de vergi yargısı organlarının örgütlenmesi, 1982 yılında kabul edilen 2575 Sayılı Danıştay aKanunu (DK), 2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ve 2577 Sayılı İdari Yargılama UsulüaKanunu (İYUK) çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Kısacası, bu üç mahkeme vergi yargısı görevini yerine getirmektedir.

3.2.1.1. Vergi Mahkemeleri

Vergi Mahkemeleri; Danıştay tarafından ilk derece mahkemesi olarak bakılan davalar dışında ki tüm vergi uyuşmazlıklarında ilk derece mahkemesi olarak görev yapmaktadır. 2576 Sayılı Kanun'un 6. maddesine göre, Vergi Mahkemeleri: genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümlülükler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalar, bu konularda 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davalar ile diğer kanunlarla verilen işleri çözüme kavuşturmakla görevlidir.

3.2.1.2. Bölge İdare Mahkemeleri

Vergi yargısında itiraz merci olarak görev yapan Bölge İdare Mahkemelerinin ilk derece mahkemesi olarak herhangi bir yargılama görevi bulunmamaktadır. Bu nedenle, doğrudan Bölge İdare Mahkemelerine dava açılması mümkün değildir.

2576 Sayılı Kanun'un 3/A maddesine göre; Bölge İdare Mahkemeleri; İstinaf başvurularına incelemek, yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemeleri arasında ortaya çıkan görev ve yetki uyuşmazlıklarını kesin karara bağlamak ve diğer kanunlarla verilen işleri yerine getirmekle görevlidir.

3.2.1.3. Danıştay

Danıştay, 2575 Sayılı Kanun'un 1. maddesine göre, "*Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş Yüksek İdare Mahkemesi, danışma ve inceleme merciidir.*" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, Danıştay'ın vergi yargısı alanında en üst düzey yargı organı olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca Anayasa'nın 155. maddesinde "*Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.*" hükmüne yer verilmiştir.

DK'nın 1., 23. ve 24. maddelerini göz önünde bulundurduğumuzda, Danıştay'ın dokuzu dava, biri idari daire olmak üzere on daireden oluştuğunu söyleyebiliriz (DK. md: 13). Ayrıca Danıştay'ın (DK. md:23-24);

- İdare Mahkemeleri ile vergi mahkemelerinden verilen kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülen davalarla ilgili kararlara karşı temyiz istemlerini inceler ve karara bağlamak,
- Temyiz mercii olarak hukuka aykırılıkların denetimini gerçekleştirmek,
- Bu kanunda yazılı idari davaları ilk ve son derece mahkemesi olarak karara bağlamak,
- Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında görüş bildirmek,
- Bu Kanunla ve diğer kanunlarla verilen görevleri yapmak.
- İlk derece mahkemesi olarak bazı davalarda görev yapmak şeklinde görevleri bulunmaktadır.

4. Edirne İli Örneği

Vergi kanunlarının uygulanması aşamasında ortaya çıkan bazı uyuşmazlıklar, idari aşamada çözüme kavuşturulabilirken, bazıları da kesin olarak çözüme kavuşturulan yargı aşamasına taşınabilmektedir. Türkiye'de vergi uyuşmazlıklarının yargı aşamasında çözüme ulaştırılması; Vergi Mahkemeleri, Bölge İdare Mahkemeleri ile Danıştay tarafından gerçekleştirilmektedir. Konumuz itibarıyla Vergi Mahkemeleri, ilk derece mahkemesi olarak genel görevli yargı mercii şeklinde görev yapmaktadır.

Ülkemizde, Bölge İdare Mahkemeleri; Adana, Ankara, Bursa, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Konya ve Samsun olmak üzere dokuz bölgeye ayrılarak faaliyetlerini yürütmektedir. Edirne İdare ve Vergi Mahkemesi ise İstanbul Bölge İdare Mahkemesi mühlakati olarak görev yapmaktadır. Ayrıca İstanbul Bölge İdare Mahkemesi kapsamında Edirne haricinde, Tekirdağ ve Kocaeli illeri de yer almaktadır. Tablo 1'de Edirne İdare ve Vergi Mahkemeleri ile ilgili genel bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Edirne İdare ve Vergi Mahkemeleri

MAHKEMELER	BİLGİ İŞLEM BÜROSU
1 Adet İdare Mahkemesi	Bilgi İşlem Bürosu Yoktur
1 Adet Vergi Mahkemesi	Faaliyetler İdare Mahkemesi Tarafından Yürütülmektedir
YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	
1 İdare Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğü	
1 Vergi Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğü	
1 İdari İşler Müdürlüğü	
ÖN BÜRO	
Vezne ve Ön Büro	

Kaynak: İstanbul Bölge İdare Mahkemesi ile Bağlı İdare ve Vergi Mahkemeleri 2022 Yılı Faaliyet Raporu, 2023, s.7.

Tablo 1'e göre, Edirne'de faaliyet gösteren bir adet İdare Mahkemesi ile bir adet Vergi Mahkemesi bulunmaktadır. Yine benzer şekilde, bir adet İdare Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğü, bir adet Vergi Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğü ile bir adet İdari İşler Müdürlüğü görev yapmaktadır. Ayrıca Edirne İdare ve Vergi Mahkemeleri'nde Bilgi İşlem Bürosu bulunmayıp, bu işler İdare Mahkemesi tarafından yürütülmektedir.

Tablo 2. Türkiye Geneli Vergi Mahkemeleri Dava Sayıları (2014-2021 Yılları)

Gelen											
Yıllar	Geçen Yııldan Devreden	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen	Toplam	D (*)	Yıl İçinde Çıkan	D (*)	Bir Sonraki Yıla Devreden	Temizleme Oranı (**)	Çıkan Dosyaların Gelen Dosyalara Oranı (%)	Ortalama Görülme Süresi, Gün
2014	47.382	96.036	5.240	148.658	100	102.128	100	46.530	100,8	68,7	166
2015	46.531	98.667	5.476	150.674	101	108.242	106	42.432	103,9	71,8	151
2016	42.432	104.410	5.729	152.571	103	110.519	108	42.052	100,3	72,4	138
2017	42.053	95.749	5.345	143.147	96	94.112	92	49.035	93,1	65,7	168
2018	49.034	90.973	7.483	147.490	99	116.042	114	31.448	117,9	78,7	132
2019	31.447	101.804	7.698	140.949	95	101.411	99	39.538	92,6	71,9	121
2020	39.542	128.063	5.927	173.532	117	117.809	115	55.723	87,9	67,9	136
2021	55.723	130.482	5.961	192.166	129	136.249	133	55.917	99,9	70,9	147

(*): Dosya sayısı değişimi (Baz yılı 2014=100).

(**): Temizleme oranı= (Referans yıl içinde çıkan dosya sayısı/(Referans yıl içinde açılan dosya sayısı + Referans yıl içinde bozularak gelen dosya sayısı))*100.

Not: Devirlerde oluşan tutarsızlıklar, UYAPa sistemindeki veria güncellemelerinden ve kapatılan birimlerdeki tüm dosyalarına aktarıldıkları birimlerde yıl içinde yeni açılan dosya olarak işlem görmesinden kaynaklanmaktadır

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2021 Yılı Adli İstatistikler, 2022, s.267.

Tablo 2’de, 2014-2021 yılları arasında Türkiye genelinde Vergi Mahkemelerinde görülen dava sayılarına yer verilmiştir. Dava sayılarına baktığımızda, dalgalı bir seyir izlediğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda, en fazla dava dosyası, 192.166 adet ile 2021 yılında gelmişken, yıl içinde çıkan, diğer bir ifadeyle, karara bağlanan en fazla dava dosyası 136.249 adet ile yine 2021 yılında gerçekleşmiştir. 2014 yılında gelen dosyaların % 68,7’si karara bağlanırken, bu oran, 2021 yılında % 70,9 olarak gerçekleşmiştir. Karara bağlanan dava sayısı ise en fazla % 78,7 ile 2018 yılında gerçekleşmiştir. 2014-2021 yılları aralığında, karara bağlanma oranları düzenli bir artış göstermeyip, dalgalı bir seyir izlemiştir.

Türkiye genelinde, Vergi Mahkemelerine gelen davaların ortalama görülme süresi açısından net bir zaman vermek mümkün olmamakla beraber, ortalama görülme süresi en az dört ay ile 2019 yılında gerçekleşmiştir. Davaların ortalama görülme süresi genel olarak dalgalı bir seyir izlemiştir. 2018 ve sonrası yıllara baktığımızda, ortalama görülme sürelerinde artışlar yaşanmıştır. Bu ise bu yıllar açısından gelen dosya sayısının artışından kaynaklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, vergi mahkemelerinin iş yükünün arttığını söylemek mümkündür.

Tablo 3. Edirne Vergi Mahkemesi Dava Sayıları (2014-2021 Yılları)

Yıllar	Gelen Dosya	Yıl İçinde Çıkan	Bir Sonraki Yıla Devreden	Ortalama Görülme Süresi, Gün
2014	1.017	772	245	142
2015	1.099	828	271	110
2016	1.282	860	422	133
2017	2.641	2.092	549	101
2018	687	566	121	124
2019	921	637	284	101
2020	1.112	898	214	104
2021	898	718	180	101

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2014-2021 Yılı Adli İstatistiklerinden tarafımızca hazırlanmıştır.

Tabloda, 2014-2021 yılları arasında Edirne Vergi Mahkemesine gelen ve çıkan dosya sayılarına yer verilmiştir. Bu bağlamda, 2014-2017 yılları arasında dava sayılarında artış göstermiş, 2018 yılında ise dava sayılarında gözle görülür bir düşüş yaşandığı, 2014-2021 yılları arasında dava sayılarında dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. 2018 yılında dava sayılarında yaşanan ani düşüşün sebebi ise halk arasında vergi affı olarak adlandırılan 7143 Sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun’un 11.05.2018 tarihinde yürürlüğe girmesi olduğunu söyleyebiliriz. Bununla birlikte, dava sayılarında ki dalgalı seyir Türkiye geneli ile benzer olduğu görülmektedir.

Tablo 4. İl Bazında Vergi Mahkemeleri Dosya Sayısı (2021)

İller	Geçen Yılda Devreden	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen	Toplam	Yıl İçinde Çıkan	Bir Sonraki Yıla Devreden	Temizleme Oranı (*)	Çıkan Dosyaların Gelen Dosyalara Oranı (%)	Ortalama Görülme Süresi, Gün	Türkiye Ortalaması (%)
Adana	1.599	3.567	265	5.431	4.382	1.049	114,4	80,7	116	2,83
Ankara	6.954	18.532	956	26.442	16.188	10.254	83,1	61,2	174	13,76
Antalya	1.596	2.326	209	4.131	3.402	729	134,2	82,4	141	2,15
Bursa	2.498	4.998	112	7.608	5.779	1.829	113,1	76	143	3,96
Edirne	214	655	29	898	718	180	105	80	101	0,47
İstanbul	21.931	49.302	2.431	73.664	49.003	24.661	94,7	66,5	167	38,33
İzmir	2.747	6.609	328	9.684	7.009	2.675	101	72,4	140	5,04
Mersin	2.314	3.730	151	6.195	4.517	1.678	116,4	72,9	171	3,22
Türkiye	55.723	130.482	5.961	192.166	136.249	55.917	99,9	70,9	147	
Edirne Ortalaması (%)	0,38	0,50	0,49	0,47	0,53	0,32				

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2021 Yılı Adli İstatistikler, 2022, s.270.

İş yoğunluğu ve en fazla gelen dava dosyası sayılarına göre sekiz il ile Edirne'nin karşılaştırıldığı Tablo 4'e baktığımızda, Türkiye'de Vergi Mahkemelerine gelen davaların % 38, 33'ü İstanbul Vergi Mahkemelerinde, % 13,76'sının ise Ankara Vergi Mahkemelerinde bakıldığı görülmektedir. Edirne'ye baktığımızda ise % 0,47 ile ortalamanın çok altında olduğunu söylemek mümkündür. Bu oranın, Edirne'nin sosyo-ekonomik yapısını göz önünde bulundurduğumuzda normal olduğunu söylemek mümkündür. Durumu temizlenme oranı açısından değerlendirdiğimizde, Edirne % 105 ile Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır.

Tablo 5. Türkiye Geneli ile Edirne'ye Gelen Vergi Mahkemeleri Dosya Sayısı (2022)

	Edirne	Türkiye	Ortalama (%)
2021 Yılından Devreden	180	55.573	0,32
2022 Yılı Gelen	663	130.482	0,51
Toplam Gelen	869	186.055	0,47
2022 Yılı Toplam Çıkan (Karara Bağlanan)	692	136.209	0,51
Temizleme Oranı (%)	79,63	73,21	

Kaynak: İstanbul Bölge İdare Mahkemesi ile Bağlı İdare ve Vergi Mahkemeleri 2022 Yılı Faaliyet Raporu, 2023, s.77.

Tablo 5'te 2022 yılı Edirne ve Türkiye genelinde Vergi Mahkemelerinde açılan ve karara bağlanan dava sayılarına yer verilmiştir. 2022 yılı itibarıyla, Edirne'de toplam 869 dava açılırken, Türkiye genelinde 186.055 adet dava açılmıştır. Diğer bir ifadeyle, Edirne'de Vergi Mahkemelerine açılan dava sayısı Türkiye ortalamasının % 0,47'sine denk gelmektedir. Buna karşılık, Edirne'de 692, Türkiye genelinde ise 136.209 adet karara bağlanan dosya bulunmaktadır. Bu ise Türkiye ortalamasının % 0,51'ine isabet etmektedir. Tabloyu temizleme oranı açısından değerlendirdiğimizde, Edirne'de 2022 yılında görülen davaların % 79,63'ü, Türkiye genelinde ise % 73,21'nin sonuçlandığı görülmektedir. Bu bağlamda, Edirne'de temizleme oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 6. Türkiye Geneli ile Edirne Vergi Mahkemelerine Açılan Dava Türleri (2021)

Dava Türü	Türkiye	%	Edirne	%
Katma Değer Vergisi	22.887	11,9	172	19,15
Düzeltilme İşlemlerinin Reddinden Doğan İşler	15.576	8,1	5	0,56
Vergi Cezaları	13.714	7,1	124	13,81
Gelir Vergisi	11.274	5,9	345	38,42
Arsaa ve Arazilerin m² Birime Değerlerine İlişkin İşlemler	5.972	3,1	4	0,45
Kurumlar Vergisi	4.505	2,3	118	13,14
Harçlar	3.354	1,7	21	2,34
Damga Vergisi	2.948	1,5	43	4,79
Özel Tüketim Vergisi	2.851	1,5	31	3,45
Motorlu Taşıtlar Vergisi	310	0,2	7	0,78
Tam Yargı Davaları	226	0,1	4	0,45
Veraset ve İntikal Vergisi	162	0,1	3	0,33
Vergi Barışı ya da Affına İlişkine İşler	132	0,1	21	2,34
Diğer	108.255	56,3	-	-
Toplam	192.166	-	898	-

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2021 Yılı Adli İstatistikler, 2022, s.270 ile UYAP ortamında elde edilen verilerden faydalanarak tarafımıza hazırlanmıştır

Tablo 6'da, Türkiye geneli ile Edirne'de Vergi Mahkemelerine türlerine göre açılan dava sayılarına yer verilmiştir. 2021 yılı itibarıyla, Türkiye geneli açısından açılan dava sayıları göz önünde bulundurulduğunda, % 11,9 ile ilk sırada Katma Değer Vergisi, % 8,1 ile ikinci sırada düzeltme işlemlerinin reddinden doğan işler ve % 7,1 ile vergi cezalarına karşı açılan davaların yer aldığı görülmektedir. Durumu, Edirne açısından değerlendirdiğimizde ise % 38,42 ile birinci sırada Gelir Vergisi, % 19,15 ile ikinci sırada Katma Değer Vergisi ve üçüncü sırada ise % 1,81 ile vergi cezalarına karşı açılan davalar gelmektedir.

Yine Tablo 6'ya göre, Türkiye genelinde, Vergi Mahkemelerine açılan davalar % 11,9 ile en fazla Katma Değer Vergisine yöneliktir. Edirne'de ise % 38,42 ile Gelir Vergisine yönelik davalar açılmıştır. Edirne'nin sosyo-ekonomik yapısını göz önünde bulundurduğumuzda, Gelir Vergisine yönelik olarak açılan dava sayısının diğer dava türlerine göre yüksek olması normaldir.

Tablo 7. Edirne Vergi Mahkemesi Dava Türlerine Göre Davaların Bitirilme Süreleri Ortalaması (2021)

Dava Türü	Ortalama Bitirilme Süresi (Gün)
Damga Vergisi	70
Haciz	80
Ödeme Emri	90
Katma Değer Vergisi	105
Kod Listesi (Özel Esaslar)	105
Vergi Ziyası Cezası	111
Gelir Vergisi	113
Gümrük Vergisi	128
Özel Tüketim Vergisi	136
Özel Usulsüzlük	140

Kaynak: İstanbul Bölge İdare Mahkemesi ile Bağlı İdare ve Vergi Mahkemeleri 2022 Yılı Faaliyet Raporu, 2023, s.44.

Tablo 7'de, Edirne Vergi Mahkemelerine gelen dava türlerine göre ortalama davaların bitirilme sürelerine yer verilmiştir. Dava türleri itibarıyla, Edirne'de ortalama

olarak, 2,5 aydan başlayıp, 5 aya kadar süren davalar bulunmaktadır. Tablo 4 ile birlikte değerlendirdiğimizde, Türkiye geneli davaların ortalama bitirilme süresi 147 gün iken, Edirne’de en fazla ortalama 140 günde davaların sonuçlandırıldığı görülmektedir. Bu açıdan, Edirne’de davaların ortalama bitirilme süresinin, Türkiye geneli davaların ortalama bitirilme süresinin altında olduğunu söyleyebiliriz. Ancak 2021 yılı itibarıyla, Edirne’de toplam 898 dava açılırken, Türkiye genelinde 192.166 adet dava dosyası bulunmaktadır. Bu anlamda, Edirne’nin sosyo-ekonomik yapısı da göz önünde bulundurulduğunda, Edirne Vergi Mahkemesinin iş yükünün ortalamasının oldukça altında olduğu görülmektedir. Kısacası, Edirne Vergi Mahkemesinin iş yükünün azlığı, doğal olarak, davaların ortalama bitirilme süresine yansımaktadır.

5. Sonuç

Vergi mükellefleri/sorumluları ile vergi idaresi arasında vergilendirme ilişkisi ile ilgili olarak zaman zaman bazı sorunların yaşanması kaçınılmazdır. İşte, verginin tarafları arasında vergi kanunlarının uygulanmasından kaynaklanan çatışma veya anlaşmazlık haline vergi uyuşmazlığı adı verilmektedir. Vergi uyuşmazlığı, vergi idaresi ile mükelleflerin/sorumluların sergiledikleri farklı görüş, tutum ve davranışlar sebebiyle ortaya çıkmaktadır.

Vergilendirme sürecinde ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında mükelleflerin/sorumluların başvurabileceği; vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözüm yolları ve yargı aşamasında çözüm yolları olmak üzere iki yöntem bulunmaktadır. Mükellefler/sorumlular bu iki yöntemden birisini seçme konusunda serbesttirler. Mükelleflerin/sorumluların, vergi uyuşmazlıklarını idari aşamada değil de, yargı aşamasında çözüme ulaştırmayı istemesi halinde, öncelikle başvurulacak olan vergi yargısı organı Vergi Mahkemeleridir.

Türkiye’de genel anlamda, vergi uyuşmazlıklarının artmasına sebep olan çeşitli nedenler bulunmaktadır. Bu bağlamda, emsal kararların dikkate alınmaması, vergi idaresine karşı olan güvensizlik ve idari aşamadaki çözüm yollarının etkin olarak kullanılmaması gibi vergi idaresinden kaynaklanan nedenler; vergi bilincinin yeterince gelişmemesi ve mükellef sayısında yaşanan artışlar gibi vergi mükelleflerinden kaynaklanan nedenler ile davaların uzun sürmesi, sık aralıklarla vergi aflarının çıkarılması ve vergi mevzuatın karışık olması gibi farklı nedenleri olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışma kapsamında; Edirne Vergi Mahkemesinde 2014-2015 yılları arasında açılan ve karara bağlanan dava sayıları, dava türleri ve ortalama bitirilme süresi gibi verilerden hareketle, Türkiye geneli ile Edirne ili özelinde değerlendirmeler yapılarak, vergi uyuşmazlıklarının çözümüne yönelik öneriler sunulmaya çalışılmıştır. Durumu, dava sayıları açısından değerlendirdiğimizde, Edirne Vergi Mahkemesine açılan dava sayılarının dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Türkiye geneline baktığımızda ise yine benzer bir durumun olduğunu söylemek mümkündür. Dava sayılarında ki dalgalı seyrin, Edirne ve Türkiye geneli açısından farklı sebepleri olmakla birlikte, genel anlamda sık aralıklarla çıkan vergi afları, her yıl artış gösteren mükellef sayıları ve idari çözüm yollarının etkin olarak kullanılmaması gibi ortak sebepleri de bulunmaktadır.

Edirne Vergi Mahkemelerine yönelik olarak tespit edilen diğer bir husus ise en fazla davanın Gelir Vergisi ve Katma Değer Vergisine yönelik olarak açılmış olmasıdır. Türkiye geneli açısından baktığımızda, ilk sırada Katma Değer Vergisi’nin, ikinci sırada da düzeltme işlemlerinin reddinden doğan işlemlere karşı dava açıldığı görülmektedir. Ayrıca Türkiye geneli ile Edirne ili özelinde açılan dava sayılarına baktığımızda, Edirne’nin ortalamasının çok altında olduğunu söyleyebiliriz. Benzer şekilde, Edirne Vergi Mahkemesinin iş yükü de Türkiye ortalamasının altındadır. Bu anlamda, Edirne’nin sosyo-ekonomik yapısı da göz önünde bulundurulduğunda, çıkan bu sonuçların normal olduğunu söylemek mümkündür.

Genel bir değerlendirme yapacak olursak, Edirne ilinde açılan dava sayısı Türkiye’de açılan dava sayısının % 0,47’sine karşılık gelmektedir. Karara bağlanan, diğer bir ifadeyle, sonuçlanan dava sayısı ise Edirne’de % 79,63 iken, Türkiye genelinde % 73,21 olarak

gerçekleşmektedir. Bu oranın, Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Buna karşılık, Edirne’de açılan dava sayılarını göz önünde bulundurduğumuzda, Edirne Vergi Mahkemesinin iş yükünün ortalamasının altında olduğunu ve bu bağlamda, ortalama bitirilme oranlarının seçilen iller ile Türkiye genelinin altında gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Kısacası, Edirne Vergi Mahkemesine, 2014-2021 yılları arasında açılan dava türlerine göre gelen dosyalara baktığımızda, ağırlıklı olarak Gelir Vergisi ile Katma Değer Vergisine yönelik açılan dava sayısının yüksek olduğu görülmektedir.

Sonuç itibarıyla, her yıl dava sayılarının ve vergi mahkemelerinin iş yükünün artış göstermesi gibi sebeplerle ortaya çıkan vergi uyuşmazlıklarının; ilk olarak idare ve mükelleften kaynaklanan sorunların önlenerek vergi uyuşmazlıklarının ortaya çıkmaması, ardından ise alınan önlemlere rağmen ortaya çıkan uyuşmazlıkların idari aşamada çözüm yolları ile çözüme kavuşturulması ve son aşamada yargı yoluna gidilmesine yönelik düzenlemeler yapılması gerektiğini söyleyebiliriz. Uyuşmazlıkların idari aşamada çözüme kavuşturulması, vergi mahkemelerinin iş yükünün azalmasını sağlayarak, mahkemelerin diğer davalara daha fazla zaman ayırabilmesine imkan verecektir. Bu ise idare ile mükellefler/sorumlular arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkileyecektir. Bununla birlikte, vergi uyuşmazlıklarının türüne göre, hangi işlemlerin dava konusu yapılıp yapılmayacağı belirlenerek, vergi mahkemelerinin iş yükü hafifletilebilir.

Ayrıca ülkemizdeki mevcut durum itibarıyla, çok sayıda vergi kanunu olması ve bu mevzuatın karışık, detaylı ve okuyanlar tarafından kolaylıkla anlaşılabilmesi söz konusu uyuşmazlıkların artmasına sebep olmaktadır. Uyuşmazlıkların azaltılması için vergi kanunlarının anlaşılır ve sade bir dil ile yazılması gerekmektedir. Benzer şekilde, vergilendirme işlemlerini etkileyen yönetmelik, tebliğ gibi alt mevzuatın da ele alınarak, vergi kanunlarının uygulanmasında alt mevzuattan kaynaklı sorunların ortadan kaldırılması uyuşmazlıkların azalmasına katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü (2022). 2021 Yılı Adli İstatistikler, Erişim adresi: <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/310520221416422021H%C4%B0ZMETE%C3%96ZELK%C4%B0TAP.pdf>.
- Batur, Ö. (2020). Vergi Uyuşmazlıklarında Kanun Yolundan Vazgeçme Müessesesi. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 43, 203-217.
- Çavdar, F. (2021). *Vergi İncelemelerinde Mükelleflerin Hak ve Ödevleri*, Gazi Kitabevi: Ankara.
- Erhürman, T. (2020). Türkiye İçin Nasıl Bir Ombudsman Formülü ?. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 49(4), 155-180.
- İstanbul Bölge İdare Mahkemesi ile Bağlı İdare ve Vergi Mahkemeleri (2023). 2022 Yılı Faaliyet Raporu, Erişim adresi: <https://rayp.adalet.gov.tr/resimler/26/dosya/2022-istanbul-bolge-idare-mahkemesi-baskanligi-faaliyet-raporu30-03-20234-32-pm.pdf>.
- Öz, E. ve Bozdoğan, K. (2019). Ülke Örneklerinden Karşılaştırmalarla Türk Uzlaşma Müessesesine Öneriler. *Maliye Dergisi*, 177, 330-353.
- Özdemir, T. ve Arslaner, H. (2017). Vergi Uyuşmazlıklarının Yargı Aşamasında Çözüm Sürecinde Etkinlik Sorunu; Aydın İli Özelinde Bir Çalışma. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 322-334.
- Şenyüz, D. (2020). Uyuşmazlık Çözüm Yolu Olarak Kanun Yolundan Vazgeçme ve Benzer Müesseselerle Karşılaştırılması. *16(185)*, 1165 - 1198.
- Yardımcıoğlu, M. ve Kütükçü, M. (2014). Vergi Uyuşmazlıklarında İdari Ve Adli Çözüm Yolları, Kahramanmaraş Vergi Dairesi Başkanlığında Örnek Çalışma. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 11, 2-26.
- Yeğen, B. (2019). Vergi Uyuşmazlıklarının İdari ve Adli Yargı Kapsamında Çözüm Süreçleri ve Önerileri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 131-141.
- Yoruldu, M. (2020). Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Vergi Mahkemelerinin Rolünün Değerlendirilmesi. *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*, 5(5), 7-13.
- Yüce, M. (2019). *Vergi Yargılama Hukuku*, Ekin Yayınevi: Bursa.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Yoktur.

Yazar Katkısı: Fatih ÇAVDAR (%100)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: None.

Author Contributions: Fatih ÇAVDAR (100%)
